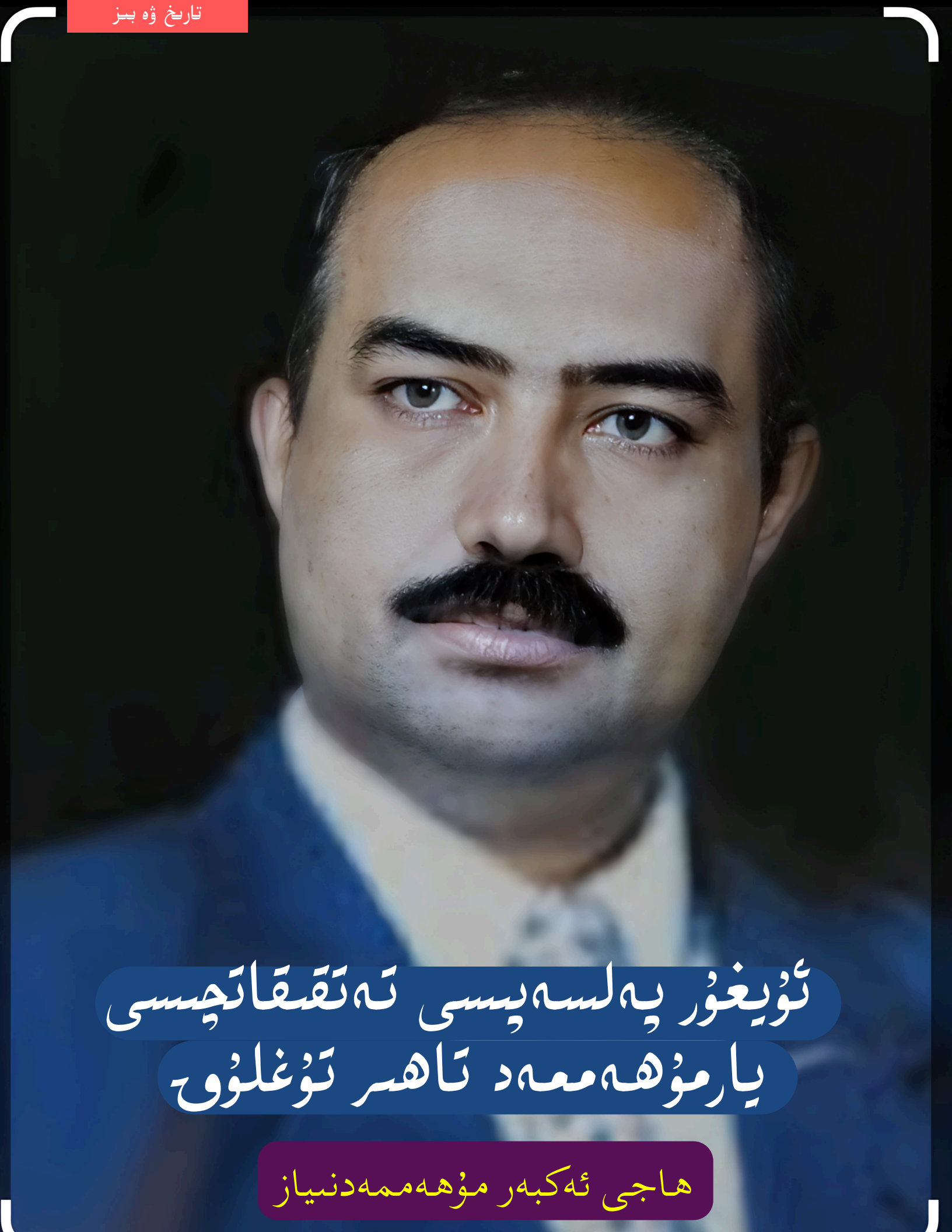

ئۇيغۇر پەلسەپىسى تەتقىقاتچىسى
يارمۇھەممەد تاھىر تۇغلۇق

هاجى ئەكبەر مۇھەممەدنىياز

هازىرقى زامان ئۇيغۇر پەلسەپىسى تەتقىقاتچىسى يارمۇھەممەد تاھىر تۇغلۇق

هاجى ئەكبەر مۇھەممەدنىياز

يارمۇھەممەد تاھىر تۇغلۇق 1958 ـ يىلى 12 ـ ئاينىڭ 23 ـ كۈنى هازىرقى ئاستىن ئاتۇشنىڭ شورۇق كەنتىدە تۇغۇلغان. 1983 ـ يىلى ئاتالمىش شىنجاڭ ئۇنىۋېرسىتېتى ئەدەبىيات فاكۇلتېتىنى پۈتتۈرۈپ، تاكى 1997 ـ يىلىغىچە قەشقەر پېداگوگىكا ئىنستىتۇتىدا ئوقۇتقۇچىلىق قىلغان. بۇ جەريانىدا 1990 ـ يىلى 5 ـ ئاپرىلدىكى بارىن ئىنقىلابى ۋە 1997 ـ يىلى 5 ـ فېۋرالدىكى غۇلجا نامايىشىدا غوللۇق رول ئويناغان بەزى قەلەم كۆرەشچىلىرىنىڭ ئۇنىڭ قولىدا تەربىيىلەنگەنلىكى ئوتتۇرىغا چىقىرىلغاندىن كېيىن، 1997 ـ يىلى يازدا مەكتەپنىڭ رەھبەرلىرى تەرىپىدىن ئوقۇغۇچىلارغا «مىللەتچىلىك، مىللىي بۆلگۈنچىلىك ئىدىيىسىنى سىڭدۈردى»، دېگەن بوھتانلارغا ئۇچرىغاندا ئۆزلىكىدىن ئىستېپا بېرىپ، ئەركىن تەتقىقات بىلەن شۇغۇللانغان. ئۇ هاياتىنىڭ ئاخىرىغىچە يېزىپ قالدۇرغان كىتابلاردىن، «ئوغلۇم ئالدىڭغا قارا»، «ئۇيغۇرلاردا پەرزەنت تەربىيىسى»، «قائىدە ـ يوسۇنلار»، «هايات ۋە مۇۋەپپەقىيەت»، «هايات بوسۇغىدا» ۋە «بوۋام شۇنداق ئۆگەتكەن» ناملىق يۇرۇشلۇك كىتابلار، يەنە پەلسەپىۋىيلىكى يۇقىرى بولغان يىگىرمە پارچىدىن ئارتۇق پۈتۈن ئەل ـ جاماەتكە تونۇشلۇق نوپۇزلۇق كىتابلىرى بار. بولۇپمۇ مەرھۇمنىڭ قۇتادغۇبلىكشۇناسلىقتىكى تۆھپىسىنى ئالاهىدە تىلغا ئېلىشقا تىگىشلىك. ئۇ يەنە «قوتادغۇبلىك» نى رومانلاشتۇرۇپ ئىشلەپ چىقىپ، كەڭ ئۇيغۇر ئوقۇرمەنلەرگە سۇنغان ئىدى.

مەرھۇم يارمۇھەممەد تاھىر تۇغلۇق «قۇتادغۇبلىك» تەتقىقاتى، ئۇيغۇر كلاسسىك ئەدەبىيات تەتقىقاتى، مەدەنىيەت تەتقىقاتى ۋە پېداگوگىكىغا ئائىت تېمىلاردا نۇرغۇن ماقالىلەرنى، «ئوغلۇم، ئالدىڭغا قارا»، «هايات ۋە مۇۋەپپەقىيەت»، «قائىدە يوسۇنلىرىمىز» ناملىق تەربىيىۋى ئەهمىيەتكە ئىگە قىممەتلىك ئەسەرلەرنى يېزىپ، جاماەتچىلىككە تونۇلۇپ، ئەلنىڭ هۆرمىتىگە سازاۋەر بولغان ئىدى.

مەزكۇر ئەدەب ۋە پەلسەپە تەتقىقاتچىسىنىڭ ۋاقىتسىز ئۆلۈمى هەقىقىدىكى تور بەتلەردە ئېلان قىلىنغان ئىنكاسلاردىن مەلۇم بولۇشىچە، ئۇنىڭغا 2011 ـ يىلى جىگەر راكى دەپ دىئاگنوز قويۇلغاندىن كېيىن، ئۇنىڭ ئەهۋالىدىن خەۋەر تاپقان بەزى يېقىن كىشىلىرى، شىنجاڭ ئۇنىۋېرسىتېتى، قەشقەر پېداگوگىكا ئىنستىتۇتى ۋە باشقا بەزى ئالىي مەكتەپلەردىكى ئوقۇتقۇچىلار جەمئىيەتتىن ۋە ئالىي مەكتەپلەردىن ئىئانە يىغىش ئارقىلىق بۇ پۇلغا ئۆزىنى داۋالىتىش تەكلىپىنى

بەرگەن. لېكىن، يارمۇھەممەد تۇغلۇق ئەپەندى باشقىلارنىڭ ئىئانە پۇلىغا داۋالىنىشنى توغرا تاپماي، بۇ ئىشقا قەتئىي قوشۇلمىغان. شۇنىڭ بىلەن ئەدىبنىڭ ئىخلاسمەنلىرى بولغان بىر قىسىم ئالىي مەكتەپ ئوقۇغۇچىلىرى پىدائىي بولۇپ تەشكىللىنىپ، يازغۇچىنىڭ ئەسەرلىرىنى زاكاز قوبۇل قىلىپ سېتىپ، ئۇنىڭدىن يىغىلغان پۇللار ئارقىلىق ئۇنىڭ داۋالىنىشىغا ياردەم بېرىش پائالىيىتىنى باشلىغان. كېيىن ئۈرۈمچىدىكى ھەرقايسى ئالىي مەكتەپلەرگە يېيىلغان بۇ پائالىيەت يۇقىرىدىن كەلگەن بۇيرۇق بىلەن توختىتىپ قويۇلغان. بەزى ئىنكاسلاردا يەنە، مەلۇم بىر ئۇنىۋېرسىتېت بۇ كىتاب سېتىش پائالىيىتىنى باشلىغان ئوقۇغۇچىلارنى تەنقىدلەپ، ئۇلارغا تەكشۈرۈشنامە يېزىشقا بۇيرۇلغانلىقى ئوتتۇرىغا چىققان.

يارمۇھەممەد تاھىر تۇغلۇق ئەپەندىنىڭ ھاياتىدىن خەۋەردار كىشىلەرنىڭ باھالىرىغا قارىغاندا، مەرھۇمنىڭ جىگەر راكى كېسىلى بىلەن ئاغرىغانلىقى، داۋالىنىش ئۈچۈن بىر قانچە يۈز مىڭ يۈەن خىتاي پۇلى كېتىدىغانلىقى ھەققىدىكى خەۋەر جەمئىيەتكە تارالغاندىن كېيىن، ئۇنى بىلىدىغان سادىق ئوقۇرمەنلىرى، ئۇنى ھۆرمەت قىلىدىغان ئۇيغۇر جامائىتى ئارىسىدا ئۇنىڭ داۋالىنىشىغا ئاتاپ ئىئانە توپلاش پىكرى بولغان. ئەمما مەرھۇم «مەن ئىئانە قوبۇل قىلمايمەن، داۋالىنىش توغرا كەلسە، پەقەت ئەمگەك مېۋىلىرىمنىڭ ھەققىگە داۋالىنىمەن» دەپ رەت قىلغان ئىكەن. ئۇنى سۆيىدىغان كەڭ خەلق مەرھۇمنىڭ بۇ ئارزۇسىغا ماس ھالدا ئۇنىڭ كىتابلىرىنى سېتىۋېلىش پائالىيىتى ئۇيۇشتۇرۇش ئامالىنى ئويلاپ تېپىپ، يارمۇھەممەد تاھىر تۇغلۇقنىڭ كىتابلىرىنى سېتىش پائالىيىتى ئۇيۇشتۇرغان. ئەمما بۇمۇ خىتايلارنىڭ، ھەتتا بەزى يەرلىك غالچىلارنىڭ توسقۇنلۇقىغا ئۇچرىغان. بۇنىڭ تەپسىلاتىنى بۇ خىل كىتاب سېتىش پائالىيىتىگە قاتناشقان، ئىسمىنى ئاشكارىلاشنى خالىمىغان، بىر ياش بايان قىلىپ بەرگەن.

يار مۇھەممەد تاھىر تۇغلۇقنىڭ «قۇتادغۇبىلىك» تەتقىقاتى ساھەسىدە قولغا كەلتۈرگەن نەتىجىلىرى ۋە ئۇنىڭ ئىجتىمائىي ـ ئەخلاقىي مەسىلىلەرگە بېغىشلىغان ئەسەرلىرى، جۈملىدىن ئۇنىڭ ئۇيغۇر مىللىي روھى، ئۇيغۇر تىلى ۋە ئۇيغۇر مىللىي مەدىنىيىتىنى تەرەققىي قىلدۇرۇش قاراشلىرى ئۇيغۇر زىيالىيلىرى ۋە جامائىتىنىڭ يۇقىرى ھۆرمىتىگە ئېرىشكەن.

مەرھۇمنىڭ خوتەندىكى ئىزباسارلىرىدىن ئىگىلەنگەن ئۇچۇرلاردا، مەرھۇم 2000 ـ يىللارنىڭ باشلىرىدىن باشلاپلا جىگەر راكى كېسىلىگە گىرىپتار بولغان بولۇپ، رەسمىي بايقالغاندا، كېسەللىك ئەھۋالى خېلىلا يامانلىشىپ كەتكەن ئىدى. شۇنداق قىلىپ، 2011 ـ يىلى يازدىن بۇيان خوتەندە ئۇيغۇر تىبابىتى بويىچە داۋالىنىۋاتقان يار مۇھەممەد تاھىر تۇغلۇق ئەپەندى 2012 ـ يىلى 10 ـ ئىيۇن كۈنى 53 يېشىدا بۇ دۇنيادىن ۋىدالاشقان. ئۇنىڭ ۋاپاتى پۈتۈن ئۇيغۇرلار ئۈچۈن، جۈملىدىن بارلىق ئۇيغۇر قەلەمكەشلىرى ئۈچۈن، ئۇيغۇر ئەدەبىيات تەتقىقات ساھەسى ئۈچۈن چوڭ بىر يوقىتىش. ئۇيغۇر تور بەتلىرىدە ئۇنىڭ ۋاپاتىغا ئاتاپ مەخسۇس ئەسلىمە ۋە

مەرسىيلەر ئېلان قىلىنغاندىن سىرت، يەنە ئۇنىڭ ھايات چېغىدا ئۇچرىغان ئازاب ئوقۇبەتلىرى ۋە ئۇۋالچىلىقلىرى كىشىلەردە غۇلغۇلا ھەم چوڭ تەسىر قوزغىغان ئىدى. 1997 ـ يىلى ئۇنىڭ مەكتەپتىن قوغلىنىشىغا سەۋەبچى بولغان ئىچى تار ۋە كۆرەلمەس مەكتەپدىشىنىڭ مەكتەپكە چېقىمچىلىق قىلغانلىقى پۈر كەتكەندىن كېيىن، مەزكۇر كىشى جەمئىيەتتە بېشىنى كۆتۈرەلمەس بولۇپ قالغان. چۈنكى، ئۇ چاغلاردا خەلقنىڭ غەزەپ ـ نەپرىتىنىڭ تەسىرى بەك كۈچلۈك ئىدى.

ئالمىنى قەدىرلەشنى بىلگەن ئۇيغۇرلار مەرھۇمنىڭ تۆھپىلىرىنى، ئۇنىڭ ئېسىل پەزىلىتىنى مەڭگۈ ئەسلەيدۇ. ئۇنىڭ كىتابلىرىنى قەدىرلەپ ساقلايدۇ ئەلۋەتتە. مەرھۇمنىڭ ۋاپات بولغانلىق خەۋىرى ئەركىن دۇنياغا مەلۇم بولغاندىن كېيىن، خەلقئارا قەلەمكەشلەر جەمئىيىتى ئۇيغۇر مەركىزى رەئىسى قەيسەر ئوزھۇن يارمۇھەممەد تاھىر تۇغلۇق ئەپەندىگە خەلقئارادىكى پۈتكۈل ئۇيغۇر قەلەمكەشلەر نامىدىن چوڭقۇر تەزىيە بىلدۈرۈش بىلەن تەڭ مەرھۇمنى «ئۇستاز يارمۇھەممەد ھەقىقىي يازغۇچىلارغا خاس مىللىتىگە بولغان بۈرچ تۇيغۇسى، پاك ۋىجدانى، ئادىمىيلىك ئېسىل پەزىلەتلىرى بىلەن بىزگە ھەقىقەتەن بايراقدار ئىدى» دەپ تەرىپلىگەن. چۈنكى، مەرھۇم يارمۇھەممەد تاھىر تۇغلۇق مىڭلىغان ئۇيغۇر پەرزەنتلىرىنىڭ قەلبىگە قەھرىمان ئەجدادلىرى، مىللىي روھى، مىللىي دۆلتى، مىللىي مەدەنىيىتى ۋە مۇقەددەس تارىخىدىن پەخىرلىنىش ئۇرۇقىنى سالغان يېتۈك بىر پىداگوگ ئىدى. ئۇنىڭ ۋاپاتى ئىلگىرى ئۇنىڭدىن بىلىم ئالغان چەتئەللەردىكى ئوقۇغۇچىلىرى ھەمدە سەپداشلىرىنى ھەممىدىن ئېغىر قايغۇغا چۆمدۈرگەن، ئۇلار ئۇستاز يارمۇھەممەد تاھىر تۇغلۇقتىكى پەزىلەتلەرنىڭ ئۆزلىرىدە چوڭقۇر تەسىرلەرنى قالدۇرغانلىقىنى بايان قىلىشىپ ئۇستازىغا ھۆرمەت بىلدۈرۈشكەن.

جاھاندا شۇنداق مېھنەتكەشلەر بارکى، ئۇلار باغ بىنا قىلىدۇ ـ يۇ، مېۋىسىنى يېمەي، خەلقىگە ئاتايدۇ. شۇنداق ئاددىي، ئەمما ئۇلۇغ كىشىلەر بارکى، بىر ئۆزى شامەدەك كۆيۈپ نۇرىنى باشقىلارغا، بارىنى چاڭقىغان قەلبلەرگە ئاتا قىلىپ ھاياتىنى ئاخىرلاشتۇرىدۇ. كىشىلەر ئوقۇتقۇچى ـ ئۇستازلارنى تىلغا ئالغىنىدا يۇقىرىقىدەك بايانلار بىلەن ئۇلارنى سۈپەتلەشكە تىرىشىدۇ.

يارمۇھەممەت تاھىر تۇغلۇق ئەپەندى يارامليق يېڭى ئەۋلادلارنى يېتىشتۇرۇش ئۈچۈن ھەممىدىن ۋاز كەچكەن ئەنە شۇنداق پەزىلەتلىك، قابىل ئوقۇتقۇچى ئىدى. ئۇنىڭ مىڭلارچە ئوقۇغۇچىلىرى شەرقىي تۈركىستاندا، ھەتتا چەتئەللەردە ئوخشىمىغان ساھەلەردە شان ـ شەرەپ قۇچماقتا، ئۇستازى تومۇرلىرىغا سىڭدۈرگەن مىللىي غۇرۇر ۋە پەخىرلىنىش تۇيغۇسىنىڭ كۈچىدىن قەيەردە بولمىسۇن ئۆز خەلقى ۋە ۋەتىنىگە تۆھپە قوشماقتا. ئاقسۇ تېلېۋىزىيىسىنىڭ سابىق دىكتورى، ئۇيغۇرلارنىڭ چەتئەلدىكى ئاكتىپ پائالىيەتچىلىرىدىن بىرى بولغان ھازىر نورۋېگىيىدە ياشاۋاتقان سەمەت ئىسرائىل ئەنە شۇ يارمۇھەممەد مۇئەللىمدىن قەشقەر پىداگوگىكا ئىنستىتۇتىدا بىلىم ئالغان ئوقۇغۇچىلاردىن بىرى ئىدى. سەمەت ئىسرائىل ئەپەندى تەۋرۈك ئۇستازنىڭ ۋاپاتىدىن قايغۇرغانلىقىنى، ئەمما ئۇنىڭ ئېسىل پەزىلەتلىرىنىڭ ئۆزىگە ئوخشاش مىڭلارچە ئوقۇغۇچىلىرى

بىلەن ياشايدىغانلىقى، ئەسلىنىدىغانلىقىنى بىلدۈرگەن.

ئۇيغۇر يېقىنقى زامان تارىخىدىكى سىياسىي زىيانكەشلىكلەر ۋە دۆلەت تېررورلۇقى سەۋەبىدىن ئۇيغۇر ئالىم ـ ئۆلىمالىرى، قابىل سىياسىيونلىرى، ھەتتا شائىر ـ يازغۇچىلىرىنىڭ گاھىلىرى تۇرمىلەرگە مۇپتىلا بولغان بولسا، گاھىلىرى يارمۇھەممەد تاھىر تۇغلۇق ۋە باتۇر روزىلارغا ئوخشاش ئازاب يۇتۇپ، ئارىمىزدىن ۋاقتىسىز كېتىشتى، گاھىلىرى ئەل ـ يۇرتنى تەرك ئېتىپ يىراق ئەللەرگە ھىجرەت قىلىشقا مەجبۇر بولدى. ئەنە شۇنىڭغا ئوخشاش قىسمەتلەر بىلەن چەتئەلدە ياشاۋاتقان ئۇيغۇر قەلەمكەشلەردىن، كانادادىكى شائىر تۇيغۇن ئابدۇۋۇھىلى، ئۇيغۇر زىمنىدا ئۆزى بىلەن ئوخشاش ھاۋادىن تەك نەپەسلىنىپ، ئوخشاش دەريادىن سۇ ئىچىپ، ئوخشاش مۇڭ ـ ھېسلارغا تەڭ بۆلەنگەن يارمۇھەممەد تاھىر تۇغلۇق ئەپەندىنىڭ جېنىغا زامىن بولغىنى دەل خىتاينىڭ ھەقىقىي ۋىجدانلىق ئۇيغۇر زىيالىيلىرىغا قاراتقان زۇلۇملىرى، دېگەن.

دۇشمەنىنىڭ يار مۇھەممەد تاھىر تۇغلۇق ئەپەندىگە قاراتقان جازالىرى مەرھۇمنىڭ ۋاپاتىدىن كېيىنمۇ يەنە داۋام قىلغان. چۈنكى، 2017 ـ يىلىدىكى چوڭ تۇتقۇن باشلانغان مەزگىلنىڭ ئالدى ـ كەينىدە يار مۇھەممەد تاھىر تۇغلۇق ئەپەندىنىڭ 1988 ـ يىلى تۇغۇلغان چوڭ ئوغلى بەھرام بىلەن 1989 ـ يىلى تۇغۇلغان كىچىك ئوغلى ئېھرام تۇتقۇن قىلىنغان.

يار مۇھەممەد تاھىر ئەپەندىنىڭ ئايالى ئادىلە ئەسقەرنىڭ سىڭلىسى گۈلرۇي خانىمنىڭ تاراتقۇلاردىكى گۇۋاھلىقلىرىغا قارىغاندا، مەرھۇم يارمۇھەممەت تاھىر تۇغلۇق ئەپەندىنىڭ كىچىك ئوغلى ئېھرام يارمۇھەممەت 2016 ـ يىلىنىڭ ئاخىرىدا قولغا ئېلىنغان ۋە 10 يىل كېسىۋېتىلگەن. 2017 ـ يىلىنىڭ بېشىدا چوڭ ئوغلى بەھرام يارمۇھەممەت «قايتا تەربىيەلەش مەكتىپى» گە ئېلىپ كېتىلگەن. بەھرام يارمۇھەممەت نەنجىڭ ئۇنىۋېرسىتېتىنىڭ مېخانىكا قۇرۇلۇشى كەسپىنى پۈتتۈرگەن، ئېھرام يارمۇھەممەت بولسا ئۇرۇمچىدىكى تىببىي ئۇنىۋېرسىتېتىنى پۈتتۈرگەن ئىدى. ھالبۇكى، ئۇلار داۋالىق ئالىي مەكتەپلەرنى پۈتتۈرگەن تۇرۇپمۇ ئوخشاشلا خىزمەت تاپالمىغان. ئاخىرى ئىككىسى بىرلىشىپ ئۇرۇمچىدىكى ئاتالمىش شىنجاڭ ئۇنىۋېرسىتېتىنىڭ ئۇدۇلىدا كىتابخانا ئاچقان. لېكىن بۇمۇ ئۇزۇنغا بارمىغان. چۈنكى، 2016 ـ يىلىدىن باشلاپ، خىتاي ئۇيغۇر تارىخى ۋە مەدەنىيىتىگە ئائىت بارلىق كىتاب ماتېرىياللارنى قايتىدىن تەكشۈرۈپ، يېغىپ يوقىتىش دولقۇنى قوزغىغان پەيتلەردە ئىلىمخۇمار زىيالىي ئائىلىسىدىن بىرى بولغان ئەسقەر ھۇسەيىن ئائىلىسىنىڭ 3 ـ ئەۋلادلىرى بولغان بۇ ئاكا ـ ئىنىلارنىڭ كىتابخانىسىمۇ تاقىلىپ، ئۆزلىرى خىتاينىڭ قارا تىزىملىكىگە ۋە تۇرمىلىرىگە مەھكۇم قىلىنغان.

ئامېرىكىدا ياشاۋاتقان گۈلرۇي خانىمنىڭ ئەسلەپ ئۆتۈشىگە قارىغاندا، يارمۇھەممەت تاھىر تۇغلۇق ئۇيغۇر كلاسسىك ئەدەبىياتى تەتقىقاتچىسى، قەشقەر پېداگوگىكا ئىنستىتۇتىنىڭ ئوقۇتقۇچىسى مەرھۇم ئەسقەر ھۇسەيىننىڭ ئوقۇغۇچىسى ئىدى. كېيىنچە ئەسقەر ھۇسەيىننىڭ قىزى ئادىلە بىلەن

توي قىلىپ، ئۆز ئوقۇتقۇچىسى بىلەن بىر ئۆمۈر تەقدىرداش، كەسىپداش ھەمدە ئاتا-بالا بولۇپ ئۆتكەن ئىدى. بىر ئۇيغۇر زىيالىي ئائىلىسىدىن بىر قانچە ئەۋلادنىڭ خىتاينىڭ زىيانكەشلىكىگە ئۇچرىشىدەك مىسالارنىڭ تارىختىن بۇيان داۋام قىلىپ كېلىۋاتقان بىر پاجىئە ئىكەنلىكىنى مۇشۇنىڭدىن ئوچۇق كۆرۈۋېلىش مۇمكىن.

تەقدىرنىڭ ھەر قىسمەتلەرگە باش ئەگمەي، قايغۇنى كۆچكە ئايلاندۇرۇپ، ئۆزى ئاچچىق ۋە ئازابتىن زەھەر ئىچسىمۇ ئۆمرىدە 20 پارچىدىن ئارتۇق كىتابنى خەلقىگە تەقدىم قىلالىغان بۇ «ئەزىمەت» ھەمدە «ۋىجدان ۋە پەزىلەت ئىگىسى» دەپ تەرىپلىنىۋاتقان يازغۇچى، پىداگوگ يارمۇھەممەد تاھىر تۇغلۇقنىڭ قەدىرنى ئۇنىڭ خەلقى قىلىدۇ، ئوقۇغۇچىلىرى قىلىدۇ، سەپداشلىرى قىلىدۇ، ئۇلار مەرھۇمنىڭ بۇ دۇنيادا تارتقان ئازاب ئوقۇبەتلىرى بەدىلىگە روھىنىڭ جەننەتتە ئەبەدىي ئەمىن تېپىشىنى تىلىمەكتە. بۇنى ئۇنىڭ ئۆچۈن تور بەتلەردە ئۆزۈلمەي ئېلان قىلىنىۋاتقان مەرسىيىلەردىن، سېغىنىش بايانلىرىدىن كۆرەلەيمىز.

ۋەتەن ئىچىدىكى ئۇيغۇرچە تور بەتلەردە يارمۇھەممەد تاھىر تۇغلۇق ۋاپاتىغا ئاتالغان مەرسىيىلەر ئىچىدە ئەڭ قاتتىق زىلزىلە قوزغىغان ئابدۇشۇكۇر قاۋۇلنىڭ مەرسىيىسى تۆۋەندىكىچە :

بۇيۇكلۈك مەقامىغا يەتكەن يارمۇھەممەد تاھىر تۇغلۇق خاتىرىسىگە :

ئابدۇشۇكۇر قاۋۇل

«تۇغلۇقنىڭ يۈلتۈزى ساقىدى بۈگۈن...»
ئاڭلىدىم ھەسرەتكە تولغان بايانات.
كۆندۈزۈم كۆرۈندى بولۇپ قارا تۈن،
سۇنغاندەك گويا كى پەرۋازلىق قانات.

قاناتتا سۇنۇش بار، يۈلتۈزدا ساقىش،
ۋە لېكىن بەك بالدۇر ساقىپ كېتىپسەن.
بۇ ساقىش دوستلارغا بەئەينى بىر قىش،
دۈشمەنگە باھاردۇر بەلكىم گىرىمسەن.

هه توغرا، سەن ئىدىكڭ مېۋىلىك دەرەخ،
مېۋىسى باغجانلاپ مەي بولۇپ پىشقان.
شاخلىرىڭ بىھۇدە سۇندى، ۋادەرىخ!
تۆھمەتخور مەلئۇنلار، چۈنكى، تاش ئاتقان.

ئۇ تاشلار بەستىكىنى پەسلىتەلمىدى،
تونىنلاپ نەپ بەردىڭ ئەكسىچە ئەلگە.
«دىۋان» غا، «بىلىك» كە شەرھى-پەر ئىدى،
سەن تىزغان بويۇكدەك تومىلار-قۇت بەلگە.

بۇ تومىلار مىڭ يىلنى ھايا شەكلىدە،
ئاۋامغا تۇتقۇزدى ئەگگۈشتەر قىلىپ.
ئەگگۈشتەر، ئەگگۈشتەر، ئاۋام ئەقلىدە،
مەھمۇد دەر، يۈسۈپ دەر، تۇغلۇق دەر بىلىپ.

ئېھ، تۇغلۇق مەن ساڭا جەننەت تىلەيمەن،
بىر ساڭا ئارمىغان بولسۇن بار جەننەت.
تىلەكتە ھەم سېنى شۇنداق كىنەيمەن،
كاشغەرى سۈپەتسەن، خاس ھاجىپ سۈپەت.

2012. 6. 10 ئۈرۈمچى